І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 17. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го СІЧНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY, 27, 1959 No. 17. VOL. LXVI.

КОНГРЕС З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ ВІДЗНАЧИВ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ МОЛИТВАМИ ЗА УКРАЇНУ ТА ВІДПОВІДНИМИ ЗАЯВАМИ ЧИСЛЕННИХ ЗАКОНОДАВЦІВ. УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВРОЧИСТИМИ АКАДЕМІЯМИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ 22 СІЧНЯ

Маніфестація у Палаті Репрезентантів

Вашингтон. — Сміло можна твердити, що сесія Палати Репрезентантів 22-го січня ц. р. була маніфестаційним відзначенням роковин проголошеної в цьому дні 41 рік тому незалежности Української Народної Республіки. Сесію Палати в цьому дні, що почалась о год. 12-ій вполудне, започаткував молитвою за Україну член Консисторії Української Православної Церкви всч. о. Василь Олійник з Йонгставну, Огайо. Після того склали свої заяви про історичну важливість проголошення незалежности Української Народної Республіки 41 рік тому та соборности Української Держави 40 років тому конґресмени Прайс, Волтер, Куртіс, Родіно, Бов, Бентлі, Остертаґ, Чирч і Форд. Після них забрав слово конґресмен Флад, звертаючись до Спікера Палати з таким проханням: „Пане Спікер: Я прохаю однодушної згоди промовити до Палати, після будь-яких надзвичайних справ, що були досі зголошені, впродовж одної години для відзначення (роковин проголошення) незалежности України, та щоб усім членам Палати було дозволено в тому часі висловити свої завваги". Жадного спротиву не було і, після полагодження кількох інших справ, конґресмен Флад і 38 інших конґресменів найдобірнішими словами і найпереконливішими арґументами говорили про важливість і значення проголошених 41 і 40 років тому української державної незалежности і соборности та про трагедію для світу, що їх принесло заперечення того українського передрішення імперіялістичною червоною Москвою. Між конґресменами, що склали свої заяви в цій справі, крім названих були: Фрідель, Селлер, Анфюзо, Аддонізіо, Мадден, Коллір, МекДонаф, Ґаллаґер, Рузвелт, Дулскі, Гозмер, О'Гера, Фіно, Фіґен, Ірвін, Фарбстейн, Бекер, Дінґелл, Кеґ, Дент, Пусінскі, Либонаті, МекКормик, Джіаімо, Махровіч, Липскомб, Воллгозер і Даддаріо. Тим то справам України і українського народу, його творчости і зокрема, його боротьби за волю і незалежність чи не в більшості присвячений Конгресовий Протокол (Конґрешинел Рекорд) з 22-го січня ц. р.

Сен. Томас Дж. Дадд

У Сенаті ЗДА

Сенат З'єдинених Держав не мав своєї сесії 22-го січня, натомість його сесія чергового дня, в п'ятницю 23-го січня, також була в поважній частині присвячена Україні і українському народові у зв'язку з роковинами 22-го січня. Започатковано цю сесію молитвою за Україну, яку провів всч. о. монсеньйор Микола Бабак з української католицької колеґії св. Василія у Стемфорді. Потім, після полагодження ряду справ, що були на порядку нарад, слово забрав сенатор Томас И. Дадд з Коннектикату та склав таку заяву:

ЗАЯВА СЕНАТОРА ДАДДА

Пане Президенте: Кожного 22-го січня припадають роковини, що мають символічне значення для всієї людської історії. Ця бо дата є рівночасно свідоцтвом аспірацій людини до високих моральних цілей та рівночасно абсолютною пригадкою невдачі світу спромогтись на досягнення тих цілей.

Цього дня 41 рік тому Український нарід проголосив свою незалежність, розбиваючи цим кайдани вікового чужого панування. Ми легко можемо уявити собі його надії і мрії, як він вступив на шлях, що його вважав би за нову добу мирного проґресу.

Але ми знаємо трагічний кінець тих надій. Українцям бо судилося стати першою жертвою грози комуністичної агресії. В їхню долю припала не воля і незалежність, але масові вбивства, плянований голод, чистки і масові депортації.

Були в світі такі, ро підносили голоси обурення на поповнювані в Україні злочини та які добачали в цих злочинах жахливих передвісників для сім'ї народів. Але загальний відгомін вільних людей був кволий і без ефекту і таким залишився впродовж десятиліть.

Так то день, подуманий, щоб репрезентувати незалежність і відродження служить нам тепер за пригадку продовжуваної несправедливости та за відзначення, що пройшов ще один рік поневолення для сорок мільйонів українців.

Чому ж тоді ми кожного року відзначаємо цей день?

Ми робимо це також з думкою, щоб поборювати ще більшого ворога, ніж комуністична тиранія — індиферентність вільних людей у відношенні до терпінь і поневолення інших, та щоб поборювати самозадоволення, що приймає несправедливість, нехай і як потворну, за леґітимну і законну, якщо вона тільки досить довго триває.

Це є причиною того, що ми кожного року в цьому часі пригадуємо справедливим людям по всіх усюдах справу поневолення мільйонів українців, пригадуємо їхні невід'ємні права на волю і незалежність та їхню рішучість здобути ці права.

Ми знову проголошуємо, що наш нарід і наш уряд ніколи не погодиться вважати поневолення за перманентний факт історії і ми пригадуємо світові, що справжнього миру ніколи не пощастить досягнути, як довго продовжується комуністична війна проти народів за залізною заслоною.

Отже, смиренні своїм безсиллям в обличчі так великої трагедії, ми молимось, щоб український нарід у своїй довгій ночі неволі кріпився, з ласки Божої, вірою в остаточну перемогу Його правди.

Після сенатора Дадда, палкі заяви о обороні української волі і незалежности та з осудом тих,, що цей нарід поневолюють, як і з закликами до підтримки українського народу в його справедливій бо-
ремогу Його правди.
ротьбі, склали сенатори Прескот С. Буш, Губерт Г. Гомфрі, Джекоб К. Джевітс і Франк Дж. Лавші. Їхні промови надруковані в Конгресовому Протоколі з 23-го січня.

Український День в Массачусетс

Бостон, Мас. — До губернаторів Ню Джерзі, Ню Йорку, Пенсильвенії, Меріленду, Коннектикат, Огайо та інших стейтів, які проголосили 22-го січня Днем Української Незалежности, про що вже були повідомлення, долучився також губернатор коммонвелту Массачусетс п. Фостер Фурколо. У своїй проклямації з цього приводу, губернатор Фурколо стверджує, що „короткість політичного життя Української Народної Республіки в жадному разі не зменшує великого значення її існування, бо дух, що цю Республіку створив живе і житиме вічно в серцях і умах поневоленої Української Нації..." і тому він проголошує 22-го січня Днем Української Незалежности в Массачусетс та закликає всіх громадян того стейту співпрацювати в його відповідному відзначенні.

Филаделфійська громада відзначила роковини 22-го січня соборно і величаво

У Филаделфії, в місті, в якому народилась американська свобода, відзначення 41-их роковин проголошення незалежности і 40-их роковин проголошення соборности Української Народної Республіки відбулось спеціяльно врочисто. В сам день роковин, 22-го січня 1959 року, велика українська делеґація, зложена з п'ятдесяти представників українських Церков, організацій і установ під проводом голови Філії УККомітету д-ра Ґалана, з'явилась в Сіті Голл. На будинку Сіті Гол, з вікон прийомної залі мейора міста Ричардсона Ділворта, повівав український державний синьо-жовтий прапор побіч американського державного і Филаделфійського міського прапорів. Українську делеґацію зустріли представники Міської Ради із Президентом Міської Ради Джеймсом Тейтом у проводі, як теж численні представники американської преси і фотографи. Президент Міської Ради звернувся з коротким словом до української делеґації, підкреслюючи значення української визвольної боротьби для встановлення мирного співіснування на землі. Він же передав голові української делеґації проклямацію мейора міста про встановлення Дня Української Незалежности у

Дейвід Л. Лоренс
губернатор Пенсильвенії

(Закінчення на стор. 4)

Ню Йорк відзначив 22-го січня Святом Самостійности і Соборности

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку — Відділ УККА влаштував в неділю 25-го січня в залі Вашингтон Ірвінґ Гай Скул Свято Самостійности й Соборности, для відзначення Роковин проголошення державної незалежности і соборности українського народу. Програму свята започатковано співом американського гимну у виконанні солістки Ню Йорк Ситі Опери пані Марії Лисогір. Відкрив свято голова Комітету ОАУО міста Ню Йорку п. Іван Винник, після чого парох української католицької церкви ім. св. Юра о. Юліян Катрій ЧСВВ відчитав молитву, яку 22-го виголошено було в сенаті ЗДА, а парох української православної церкви в Америці ім. св. Володимира в Ню Йорку о. протопресвітер Лев Веселовський відчитав ту молитву, якою започатковано сесію Палати Репрезентантів у Вашингтоні 22 січня. Дир. І. Базарко відчитав IV Універсал, адвокат М. Пізнак проклямацію губернатора Ню Йорку про проголошення Українського Дня в тому стейті, а адвокат В. Стек відчитав проклямацію посадника міста Ню Йорку Роберта Ф. Вагнера та представив конґресмена з Ню Йорку Лібнарда Фарбстайна, який виголосив промову англійською мовою про те, що український нарід довго поневолений, але в 1918 р. проголосив свою самостійність, а в 1919 р. повідомив весь світ про свою Соборну Незалежну Державу. Хор „Думка" під диригентурою п. Л. Крушельницького відспівав „Вилітали орли" К. Стеценка, „На степ, на гай" К. Стеценка та „Хор вояків" з опери „Фавст" Ш. Гуно. Марія Лисогір відспівала „Молитву за Україну" М. Гайворонського, „Думу" О. Степового та „Любіть Україну" — М. Фоменка. Промову українською мовою виголосив проф. Ол. Грановський — голова ЦУ ОДВУ і член Політичної Ради УККА, який говорив про значення 22 Січня для українського народу та порушував і теперішні актуальні справи. Артистка п. Валя Калин продеклямувала вірш Переяславця-Лисяиського „Знов дзвони", а п. д-р О. Соколишин відчитав звернення Українського Конгресового Комітету до українців у ЗДА. Після відчитання резолюцій Капеля Бандуристів (-ок) ім. Г. Хоткевича під дир. Р. Левицького відспівала „Думу про Бондарівну" — муз. М. Лисенка, „Україно, Зоре" — Е. Козака та ще один наддаток до слів Діми. Співом українського гимну закінчено це Свято, окремі точки якого численна публіка принимала оплесками вووолення. Акомпаніювали пані Іванна Приймова та п. Оля Дмитрів. Того ж дня о год. 10 перед полуднем в українських церквах м. Ню Йорку відправлено Богослужби в намірені українського народу, в яких масову участь взяли вірні.

„Україна мусить мати свою владу не в Москві, але в Києві" — заявляє сенатор Вільямс

Джерзі Ситі. — „Після сорока й одного року безупинної боротьби проти Москви справу української свободи і незалежности починають визнавати у всьому світі — ствердив, подавши короткий огляд визвольних змагань України, сенатор ЗДА Гаррисон А. Вільямс, мол. у своїй промові, виголошеній на святочній Академії для відзначення роковин Державности України і Злуки всіх українських земель, що відбулася у великій залі нового Народного Дому в Джерзі Ситі в неділю 25 січня ц. р. Підкреслюючи, що справа української незалежности мусить стати міжнародною конечністю, бо тільки вільна Україна буде початком кінця безупинної совєтської загрози для світового миру, сенатор Вільямс закінчив свою промову заявою, що „Україна мусить мати свою владу не в Москві, але в Києві, в тій історичній столиці, де сорок й один рік тому проголошено Декларацію Незалежности України". Відкрив Академію коротким словом голова місцевого Відділу УККА п. Антін Шаран, після чого коротку молитву за визволення України провів впр. о. А. Борса. Сенатора Вільямса впроваджував і представив численно зібраним присутнім комішенер Марсел Ваґнер. На дальшу програму Академії склалися виступи хору української католицької церкви св. Духа в Брукліні під батутою п. Лева Рейнаровича, що відспівав шість пісень: „Дніпро реве", „Ой, зійшла зоря", „За волю вітчизни", „Україно, зоре", уривок з опери Б. Хмельницький і пісню УПА, деклямація Мотрі Ники „І в мене був свій рідний край", сольоспів відомої української співачки Ганни Шерей („Подайте вістоньку" і „Наша пісня"), дует Ганни Шерей і Лева Рейнаровича, які відспівали Пісню про Дніпро, Пісню про Київ і Пісню Соборної України (дві перші в композиції Майбороди й остання Гайворонського) і виступ танкової групи братів Гутер які вивели низку українських національних танків. Музичний супровід був в руках пані проф. І. Приймової. Перед відкриттям, під час перерв і на закінчення грала місцева оркестра „Сурма" під диригентурою проф. Губіцького. Закінчив академію святочною доповіддю ред. Богдан Кравців.

Сен. Гаррисон А. Вільямс

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ В НЮ ГЕЙВЕН

Ню Гейвен, Конн. — Мейор цього міста, Річард С. Лі, підписав проклямацію, проголошуючи 22-го січня Днем Української Незалежности та закликаючи всіх громадян до відповідного відзначення того дня і до молитов за визволення України.

Нюарк відзначив роковини 22-го січня при великому здвизі народу

Нюакр. — Відзначення роковин 22-го Січня відбулося тут минулої неділі, 25-го січня о год. 5-ій по полудні, при великому здвизі публіки, що її ледви приміщувала чимала заля Української Централі. Програму свята, що його влаштовували спільно - соборно Український Централь. Комітет — Відділ УККА та Український Громадський Комітет Співпраці Організацій Нюарку, започаткувала пані Зиновія Воробцева відспіванням Американського Гимну. Акомпаніював на фортепіяні проф. М. Фоменко. На дальшу програму свята склалась: збірна деклямація „Майдан Софії" М. Щербака у виконанні членів ОДУМ, Пласту і СУМА, святочна доповідь ред. А. Драгана, сольоспів пані Ізабелі Орловської, яка при фортепіяновому акомпаніяменті проф. Фоменка виконала пісні: „Тихесенький вечір" — Стеценка, „Нагадай бандуро" — Китастого, арію з опери „Івасик Телесик" та „Арію радости" Фоменка. П. Яр. Пінот-Рудакевич віддеклямував „Ми" Ю. Клена і вкінці чоловічий хор „Трембіта" під диригентурою п. М. Довбоша виконав пісні: „Чом тужиш" Тенка та в'язанку стрілецьких пісень М. Гайворонського „Стрілецьким шляхом". Імпрезу закінчено відспіванням українського національного гимну „Ще не вмерла". Посадник міста Ліо П. Карлін, як уже інформовано, проголосив 22-го січня Днем Української Незалежности в Нюарку і в цьому дні на місцевому ратуші був виставлений побіч американського, синьо-жовтий український прапор.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР НА РАТУШІ ЮТИКИ

Ютика, Н. Й. (В. З.). — Посадник цього міста п. МекКеннан проголосив 22-го січня Днем Української Незалежности та звернувся з закликом до всіх громадян, щоб цей день відповідно відзначили. В цьому дні на ратуші міста повівав, побіч американського, також синьо-жовтий український прапор. Відповідні інформації про ці святкування та їх причину і ціль появились у місцевій американській пресі.

Помер д-р О. Пацлавський

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 23-го січня рано, тут помер нагло в дорозі до праці сл. п. Омелян Пацлавський, працівник в канцелярії УККомітету, б. совєтський в'язень та відомий громадянин і діяч. Д-р О. Пацлавський народився 15-го вересня 1881-го року в Чорткові. Гімназійні студії закінчив в Бережанах а правничі на університеті у Львові. Першу світову війну відбув в автрійській армії, а опісля в Українській Галицькій Армії, в рядах якої пережив усі її перемоги і поразки В Чотирикутнику Смерти хворів, разом з багатьома іншими вояками, на тиф. Вернувшись після війни до Галичини, був суддею в Лютовиськах, Ліську і Стрию та Калуші, а перед другою світовою війною окружним суддею в Станиславові. Після зайняття Західньої України большевиками, був заарештований та засуджений на 7 років каторги, яку відбув в таборах на Колимі. Після звільнення вернувся назад до Галичини, але не заставши там родини, виїхав до Польщі, де був деякий час адвокатом у Варшаві. Стараниям своєї родини приїхав в листопаді 1956-го року до Америки, працюючи початково в одному із шпиталів, а від березня 1958-го року в канцелярії УККА. Осиротив дружину, 4 синів і тещу. Похорон відбудеться у вівторок, 27-го січня, о год. 8:30 рано з похоронного заведення Петра Яреми до церкви св. Юра і опісля на цвинтар.

ПАПА ЗАПОВІДАЄ ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ДЛЯ ЄДНОСТИ ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦЕРКОВ

Рим. — Папа Іван XXIII проголосив рішення скликати Вселенський Собор „для універсальної Цекрви". Свою заяву, що її ватиканські кола назвали „епохальною", Папа зробив в мин. неділю, 25 січня ц.р., наприкінці однотижневих молитов у церквах Риму за єдність в християнському світі. Нагоду для цього дала 1900-річниця Послання св. Павла до римлян. Свою заяву Папа зробив у промові до 20-х кардиналів у Папській каплиці т. зв. Патріяршої базиліки в Римі. У цій справі появився короткий офіційний комунікат Ватикану. Сказано в ньому, що Папа промовляв спершу як єпископ Риму та згадав про великі зміни, які зайшли в тому місті за останніх 10 років і поважні проблеми, зв'язані з духовими потребами народу. Як найвищий Пастир Церкви Папа підкреслив небезпеки, які загрожують релігійному життю вірних в добі зросту матеріяльних принад і поступу техніки. Папа підкреслив три справи найбільшої важливости: спархіяльний Синод для міста Риму, скликання Вселенського Собору для універсальної Церкви та ревізію кодексу канонічних законів, щоб довести його до нинішнього дня, як теж приготування кодексу канонічних законів для Східньої Церкви. У ватиканському комунікаті підкреслюється, що за думкою Папи при скликанні Вселенського Собору мається на увазі також запрошення „відокремлених з'єднань в ім'я єдности, бажання якої жевріє в багатьох серцях у багатьох частинах світу". У пресових вістках на цю тему пригадується, що першим Собором був Нікейський Собор в 325 році, а останній т. зв. Ватиканський Собор відбувся в рр. 1869-70. Загалом протягом поверх 1.600 років відбулось тільки 12 Соборів. Папа не сказав нічого про час ані місце задуманого Собору. Думають, що його підготова забере найменше рік часу. З самої Католицької Церкви було б коло 1.800 духовників, управнених до участи в Соборі: всі кардинали, архиєпископи і єпископи, як теж ігумени й генеральні вікарії, дійсні й титулярні. Імовірно були б запрошені й деякі світські знавці церковного та канонічного права. Не відомо, чи і кого запрошено б з-поза Католицької Церкви. За часописними інформаціями, Папа дістав недавно ближче невідомого змісту особистого листа від Царгородського патріярха. Також митрополит Антін Башір, архиєпископ Сирійсько - Антіохійський, висловився прихильно про задум скликання Собору.

Українська громада в Трентоні відзначила спільно Січневі Роковини

Трентон. — Вслід за делеґацією ураїнців із стейту Ню Джерзі до губернатора Роберта Б. Майнера в дні 16-го січня ц. р., й у висліді відвідин якої губернатор підписав проклямацію про проголошення Дня Української Незалежности, подібна делеґація українців міста Трентону, очолювана головою Відділу УККА мґром Іваном Костюком, відвідала дня 22-го січня посадника цього міста Доннеля Й. Коннолі. В склад делеґації входили: всч. о. О. Атаманюк, всч. о. Ю. Красевич, всч. о. М. Запаринюк, п. М. Рудь, голова місцев. Відділу Т-ва Прихильників УНР і п. З. Федорович, член Управи місцевого Відділу ООЧСУ. У висліді відвідин цієї делеґації посадник Коннолі підписав проклямацію Дня Української Незалежности і доручив вивісити в цей день на ратуші український національний прапор. Українські прапори маяли в цьому дні поруч американських теж на будинку губернатора, на українських церквах та на домах деяких українських громадян. В неділю дня 25 січня святкування завершилися урочистими Богослужбами в намірені українського народу в трьох місц. українських церквах, в яких взяли масову участь вірні й місцеві молодечі організації — Пласт, СУМА й ОДУМ в одностроях і із своїми прапорами.

Увечорі цього ж дня в залі парафії Пресв. Тройці відбувся святочний вечір, проведений спільно місцевим Відділом УККА і всіма місцевими громадськими організаціями. Святочну промову виголосив полк. А. Валійський. У мистецькій частині взяли участь: Роман Рудницький, пяніст, Доріян Рудницький, челіст, Антін Рудницький акомпаніятор та мистецький керівник програми, солісти міш. хору „Кобзар" у Филаделфії — п-ні А. Матковська-Титла, п-ні Марія Ясінська-Мурована, п. О. Татунчак, д-р М. Гнатюк та 22-особовий склад міш. хору „Кобзар" з Филаделфії. З місцевих сил у програмі виступали: арт. Леся Качуровська, співак (бас) Степан Шилкевич, піяністка Люба Турчин, пластунка Ірина Ковшевич, сумівець Михайло Логін й одумівець Іван Івахневич. Сцена була оформлена Ніною Климовською. Святкування пройшли з великим моральним успіхом. До святкового комітету крім мґра. І. Костюка входили д-р Т. Сендзік та п. Зенон Федорович. Місцева американська преса надрукувала вичерпні повідомлення про відвідини українських делеґацій в губернатора і в посадника та про українські роковини 22-го січня.

АКАДЕМІЯ В ГЕМПСТЕР, Н. Й.

Гемпстед, Л. Ай. — У прекрасній авдиторії місцевої гайскул при Вилнет Ст. відбулась в мин. неділю 25 ц. м. Академія в честь роковин 22-го Січня, на якій головним промовцем був ред. Володимир Душник. Промову англійською мовою виголосив Джордж Дренс. У концертовій часині співали два хори — з греко-католицької церкви св. Володимира і православної церкви св. Тройці. Впорядчиком свята був секретар місцевого Відділу УККА п. Михайло Курчак. Свято відбулося з повним успіхом при повній залі. Прихильні відгуки із світлинами принесла місцева американ. преса.

Історично-військовий Інститут НТШ відзначив роковини 22-го січня

Ню Йорк. — Український Військово-історичний Інститут при НТШ у Ню Йорку улаштував задля відзначення 40 роковин проголошення соборности Української Народної Республіки урочисту наукову конференцію в суботу 24 ц. м. в домівці НТШ. Головував ген. шт. ген. Павло Шандрук, який виголосив коротку промову, після якої д-р Матвій Стахів дав доповідь п. н. „Акти соборности та їх правно-державне значення". У доповіді подано короткий перелік найважливіших соборницьких маніфестаційних заяв та державних актів, почавши від половини мин. століття. Між гриявними були численні курсантки з курсу українознавства проф. К. Кисілевського.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„МАЛІ ВІЙНИ"

Перед сенатською Комісією збройних сил ведеться переслухання найвідповідальніших за оборону країни цивільних і військових представників у зв'язку з новим бюджетом. Це — оправдана й логічна щорічна процедура: коли законодавці мають вирішувати справу видаткування таких колосальних сум, як,напр., 46 більйонів дол., призначених на новий бюджетовий рік, то мусять мати найбільш детальні і авторитетні інформації про оборонні потреби країни, а в цьому понятті вміщується і міжнародна ситуація, і стан збройних сил союзників Америки та її ворогів, і ціни продукції різних родів зброї, і поступ та вигляди військової технології. До того ж, як це раз-у-раз підкреслює Айзенгавер, обтяження країни видатками на військові цілі не повинно захитати економічної рівноваги і перевищити її господарські спроможності.

У першому ж дні переслухань, в минулий четвер, секретар оборони Ніл Г. МекЕлрой подав — як видно з коротких пресових інформацій — прецікаві дані про стан ракетної зброї в ЗДА і в СССР. Секретар Армії Вілбер М. Брокер і шеф штабу армії ген. Максвел Тейлор доказували конечність зберігання якнайбільшого і якнаймодерніше озброєного наземного війська. Ген. Тейлор домагався модернізації озброєння і всього військового виряду, обрахувавши, що для цієї цілі потрібно 15 більйонів долярів, по 3 більйони протягом п'ятьох років. Він звернув увагу сенатської Комісії на те, що американське наземне військо має, за переведеною інвентурою, майна у виряді на $14 більйонів, але коло $5 більйонів припадає на виряд з другої світової війни або з ще давніших років, отож є перестарілий. Ген. Тейлор противився запроєктованій реформі, за якою — для бюджетових ощадностей — наземне військо мало б бути зменшене на 30,000 вояків. Зізнання секретаря Брокера йшли по тій самій лінії, при чому він указав на існування по совєтському боці 175-ох бойових дивізій, „модерних, рухомих і грізних" — за його висловом.

У зізнаннях секретаря Вілбера Брокера надзвичайно цікавими були завваги на тему так званих „малих" чи „обмежених" воєн, які ведуться у світі від часу останньої „великої" війни. Брокер представив докладну табелю „малих" воєн з позначенням на ній таких даних: дата вибуху війни терен, учасники та чисельна сила військ противників. Отож за тією табелею, від кінця останньої світової війни було у світі 18 воєн: 1. Індонезійська — між Голляндією і автохтонним визвольним рухом, 2. Китайська громадянська — між комуністами і націоналістами, 3. Малайська — між Англією і комуністами, 4. Грецька громадянська — між урядом і комуністами, 5. Кашмірська — між Індією і Пакістаном, 6. Індокитайська — між Францією і в'єтнамськими комуністами, 7. Арабсько-жидівська, 8. Корейська — між Об'єднаними Націями і комуністами, 9. Гватемальська громадянська. 10. Аргентинська громадянська, 11. Альжирська — між Францією і мусульманськими повстанцями, 12. Єгипетсько-ізраїльська на Синайському півострові, 13. Англо-французький наїзд на Єгипет, 14. Англійсько-арабська в Мускаті й Омані, 15. Совєтський наїзд на Мадярщину, 16. Англо-американська інтервенція в Ливані і Йорданії, 17. Комуно-китайське бомбардування Квімою і 18. Кубинська громадянська війна. Цікаво, чи Брокер свідомо промовчав, чи просто забув про нинішню криваву війну на Кипрі між Англією і місцевими грецькими партизанами, а що й казати про партизанську війну України.

Отож з факту таких численних „малих воєн" за останніх несповна 14 років є дійсний правильний висновок той, що мир у теперішньому світі — річ дуже проблематична. Насправді існує хронічний стан міжнародного напруження, в якому раз-у-раз вибухають в різних пунктах світу льокальні війни. Ні в одному з наведених випадків не застосовано атомової зброї, і тому покладатися на ту зброю, як на єдине заборoло миру — це рахунок, не опертий на мові фактів. Відомо, що і командант збройних сил НАТО ген. Лоріс Норстед, і західньо-німецькі державні мужі вказують на потребу сильної західньо-німецької армії, у переконанні, що совєтський наступ проти Заходу йшов би за традиційною російською стратегією — масивом наземних військ.

З 18-ох наведених вище малих воєн — 7 спровокували й вели комуністи, і ті війни були найповажніші та найбільш криваві, з найглибшими політичними наслідками. А, наприклад, у Гватемалі комуністи були також рушійною силою революти. У таких відносинах було б самогубством покладатись на „мир" і „співіснування". Видатки на збереження найсильніших збройних сил є видатками на збереження нації при житті. У цьому переконанні однозгідні і теперішня Адміністрація ЗДА, і весь Конґрес і — за винятком може жмені спантеличених та наївних одиниць — вся американська нація.

Мирослав Прокоп

СЬОМИЙ КОНҐРЕС УККА

I

Сьомий конґрес Українського Конґресового Комітету Америки, що проходитиме у Вашинґтоні в лютому ц. р., безперечно стане центральною подією в житті американських українців. Українська громада в ЗДА має право сподіватися, що на конґресі буде проведена основна аналіза дотеперішньої праці УККА, його успіхів і невдач, що будуть накреслені нові атрактивні завдання, які зможуть змобілізувати нашу публічну опінію, що, також, у керівні органи цієї центральної установи будуть введені люди, які ґарантуватимуть виконання накреслених завдань. Словом, іде про мобілізуючу програму дії і про людей, які, з одного боку, розбудують дотеперішні досягнення УККА, а з другого зможуть проламати атмосферу послабленої активности, байдужости і втечі від громадської праці, атмосферу, яка щораз сильніше починає підточувати нашу спільноту в цій країні.

Але 7-ий конґрес УККА — це подія, яка заторкує життя не тільки американських українців. Крізь призму конґресу оцінюватимуть вартість УККА і ідей, які він заступає, також відповідальні американські кола. Характером і результатами конґресу мірятимуть українців також наявні в ЗДА еміґрації інших поневолених Москвою народів. Водночас конґрес стоятиме в центрі уваги всієї української еміґрації на всіх континентах. Немає ніякого сумніву, що вістки про сьомий конґрес дійдуть також на Україну, і що його вартість визначатимуть там залежно від того, який вклад він внесе в допомогу визвольній боротьбі українського народу. Вкінці не без великого інтересу стежитиме за конґресом Москва. Як головний ворог державної незалежности України, вона деколи найправильніше розцінює значення, що його може мати українська еміґрація, зокрема українська громада в ЗДА, для повного державного усамостійнення українського народу.

На такому тлі виразно зарисовується значення 7-го конґресу. Також умови, в яких конґрес відбуватиметься, підкреслюють його важливість. Ті умови творить, з одного боку, політика Москви і сучасне положення українського народу, становище серед української еміґрації, зокрема серед нашої громади в ЗДА, з другого — сучасна міжнародна обстанова.

Політика Москви і становище в Україні

На підставі скупих інформацій, що їх можна зібрати з офіційних совєтських джерел та з повідомлень очевидців, неможливо на Заході відтворити повну картину сучасного становища в Україні та всі засоби, якими Москва проводить там свою політику. Але й тих джерел вистачає для того, щоб розкрити провідну мету цієї політики, якою є намагання Москви перетворити Україну в нерозлучну — в духовому і фізичному відношеннях — складову частину російської імперії.

Для того, щоб досягти такої мети, Москва:

1. Веде безперервну русифікацію України, що виявляється у всіх ділянках життя українського народу, в державному і партійному апаратах, в культурі, літературі, в мистецтві, серед молоді;

2. Москва намагається не допустити до природнього приросту населення в Україні, і то не тільки такими масовими знищеннями, як голод 1933 року, але також численними вивозами української молоді, що тривають досі. Таким чином із 42 мільйонів населення УССР українців є в ній трохи понад 75 процентів;

3. Водночас Москва пробує ламати спротив українського народу засобами психологічної війни. Майже в кожному совєтському виданні чи офіційній заяві говориться, що Україна може існувати тільки в рямках російської імперії, що росіяни — рідні брати українців, звичайно, „старші", що, відірвавшись від Росії, Україна попала б у колоніяльну залежність від західніх великодержав, і т. д.

4. Щоб приєднати до себе український народ, Москва робить незначні поступки, дозволяє друкувати декілька нових українських журналів, утворює два чужинецькі консуляти в Києві, декілька українських відділів „товариств дружби" з сателітами Москви, постійне представництво УССР при ОН тощо. Всі ці поступки разюче нужденні в світлі пропаґанди про „суверенітет УССР", але й вони є тільки примусовою поступкою, вимушеною на Москві визвольною боротьбою українського народу.

Безперервна визвольна боротьба широких кол українського народу є другою рисою, яка визначає сучасне становище в Україні. Навіть совєтська преса неспроможна закрити цього явища і часто друкує докази боротьби проти русифікації, за права української мови, за свободу релігії, за нові українські журнали. Є і інші докази на те, що ідея самостійности України живе в народі і виявляється в різних сферах життя, вона безперечно не знищена серед молоді, яка деколи найсильніше виступає в обороні права української нації на повну рівність і незалежність. Свідома цих явищ, совєтська преса в Україні часто приносить заклики боротьби проти „українського буржуазного націоналізму", проти підпільних „релігійних сект", закликає до чуйности проти замаскованих ворогів совєтської системи, а зокрема гостро нападається на українську еміґрацію.

В обороні українського народу

Таке становище в Україні вимагає найбільшої уваги до нього збоку 7-го конґресу УККА. Згідно зі статутом ця установа зобов'язана нести допомогу визвольній боротьбі українського народу, і тому 7-ий конґрес повинен рішуче засудити сучасну політику Москви у відношенні до Ук-

(Продовження на стор. 3-тій)

СПРАВА ПОЛЬСЬКОЇ І ЛИТОВСЬКОЇ АМБАСАД ПРИ ВАТИКАНІ

Наприкінці грудня м. р. широкий відгомін у політичних колах світу викликала справа здогадного закриття польської амбасади і литовського посольства при Ватикані. Засновуючись на тому, що останнім часом на різних офіційних прийняттях, влаштовуваних новим Папою Іваном XXIII, не були присутні амбасадор незалежної Польщі і посол Литви, що їх досі визнавано у Ватикані, як офіційних представників згаданих держав, деякі пресові аґенції поширили вістку, що обидва представництва зліквідовано, і що Ватикан задумує вести чи вже веде переговори з комуністичними урядами згаданих держав в справі акредитування нових дипломатичних представників. Базувалися ці повідомлення ще й на тому, що амбасадора Польщі і посла Литви Апостольська Столиця не повідомила про речинець складання Папі новорічних побажань, як це було досі кожного року.

У зв'язку з цим забрав голос і офіційний орган Апостольської Столиці „Оссерваторе Романо". В числі з 5-6 січня ц. р. появився в цьому органі довший редакційний коментар, в якому стверджується, що пресові повідомлення про ліквідацію дипломатичних представництв вільної Польщі і Литви при Ватикані не мають ніяких підстав, а тому не відповідають дійсності пресові висновки про якусь зміну „політики Ватикану". Згідно із з'ясуванням „Оссерваторе Романо", ця справа не має ніякого політичного характеру, а є тільки технічно-правною проблемою, спричиненою і диктованою „цілком ясними і виразними нормами міжнародних взаємин". „Є прийнятим дипломатичним звичаєм, що, після смерти Святішого Отця, акредитовані при ньому дипломати складають нові вірчі грамоти його наступникові — новому Папі. Тут, у висліді ситуації, надто добре відомої, щоб її треба було з'ясовувати, представники Польщі і Литви є в таких умовах, що не дозволяють їм представити документи, на підставі яких міг би бути визнаний їх дипломатичний статус у розумінні міжнародного права".

„Це болюча ситуація, над якою Апостольська Столиця справді таки уболіває, — сказано в згаданому коментарі. Але ж це факт, що її не можна змінити", бо немає ніякого чинника, який міг би акредитувати при новому Папі польське та литовське дипломатичні представництва і „надати їм визнані загально дипломатичний характер і ступінь, згідний з міжнародним правом. Тому Апостольська Столиця не бачить можливости визнавати далі шефа високошановної репрезентації дипломатів, в характері якого вони (амбасадор Польщі і посол Литви) досі виступали". Далі стверджується, що у ставленні Ватикану до Польщі і Литви ніякої зміни не зайшло, і що повідомлення про „закриття" обидвох репрезентацій Ватиканом не відповідають дійсності ще й тому, що в жадному випадку таке закриття не лежало б у компетенції Апостольської Столиці. Тому обидва дипломатичні представництва існуватимуть і надалі, з тим тільки, що замість шефів місій очолюватимуть їх окремі шарже д'аффер.

Повідомлення про ліквідацію польського і литовського дипломатичних представництв у Ватикані підхопила поквапливо світова комуністична преса, особливо комуністична преса у Польщі, беручи здогад за правду і висловлюючи радість з цього приводу. Так, варшавська газета „Жиціє Варшави" тріюмфально підкреслила, що ... Ватикан нарешті зрозумів, що Папе (амбасадор польського еміґраційного уряду при Ватикані) нікого не репрезентує, і що Ватикан повинен врешті змінити свою політику у відношенні до Польщі. Ці виступи комуністичної преси примусили Ватикан ще раз — уже через радіо — забрати голос у заторкненій справі і ствердити, що польський амбасадор і литовський посол не можуть виконувати тепер свої — при новому Папі — функції, бо не мають можливости пред'явити нових вірчих грамот. Це не значить, що обидва представництва перестануть існувати. Їх репрезентуватимуть, відповідно до ситуації, окремі уповноважені, визнавані Ватиканом, як дипломатичні представники вільних еміґраційних урядів Польщі і Литви.

Виступила в цій справі також і „амбасада Польської Речі Посполитої" при Ватикані. В комунікаті, датованому днем 8 січня 1959 року, згадана амбасада заперечила всі повідомлення про ліквідацію її, як дипломатичного представництва Польщі, і литовського посольства при Ватикані, спростовуючи також абсурдні твердження деякої частини світової преси про „дипломатичне відпруження", що нібито настало у взаєминах між Ватиканом і Москвою. Водночас із цим амбасада ствердила, що обидва представництва — польське і литовське — існують далі і що їх вестимуть замість дотеперішніх „шефів місій" окремі „керівники справ" польської амбасади і литовського посольства. У ватиканському „понтифікальному річнику" ці дипломатичні представництва — як підкреслює польська еміґраційна преса — фігуруватимуть із зміненими титулами шефів обидвох дипломатичних місій.

Не зазначає польська преса на еміґрації тільки того, що амбасадор чи шеф місії польської амбасади при Ватикані не матиме вже можливости виступати під час дипломатичних урочистостей і прийнять, як голова дипломатичного корпусу, в характері якого виступав досі Папе.

МРІЇ РОЗВІЯНІ

Мрії розвіяні
і недомріяні,
Радості бачені в сні,
Квіти столочені,
сльози розкочені
Я переллю у пісні.

Хай не кінчаються,
в пісні пишаються,
Хоч проминули в життю —
Той, хто їх виплекав,
виспівав, виплакав,
Радо спічне в забуттю.

БОГДАН ЛЕПКИЙ

М. Дудра

НІМЕЦЬКА КОДЕТЕРМІНАЦІЯ

У дописах кореспондентів „Свободи" з Німеччини ми не раз читали статті на економічні теми, але покищо не зустрічали якоїнебудь інформації про ту велику зміну, яка зайшла в післявоєнних роках у господарському устрої Західньої Німеччини і про яку так широко розписується світова преса, загальні та фахові журнали, а то вже й окремі наукові публікації. Завдання цієї статті саме заповнити цю проґалину на сторінках української преси, подаючи бодай коротку характеристику того нового господарського ладу Західньо-Німецької Республіки, який в англомовній літературі звичайно називають кодетермінацією, а в німецькій — „мітбештіммунг".

Німецька кодетермінація займає посереднє місце між модерним, реформованим капіталізмом американського типу і соціялізмом. Вона зберігає приватну власність, тобто основну рису капіталістичного устрою, але рівночасно дає робітництву далеко більший, як в якійнебудь іншій капіталістичній країні голос у всіх справах, зв'язаних з адміністрацією підприємства. Цей господарський устрій здійснює у великій мірі мрії тих робітників та суспільних реформаторів, які з одного боку відкидали соціялізм, а з другого боку, домагалися „господарської демократії", що доповнювала б політичну демократію і давала робітникам рівні права також і в господарській ділянці.

Коли американський Конґрес схвалив у 1935 р. закон Ваґнера, який запевнив американському робітництву повну свободу організування професійних спілок і приневолив підприємців переговорювати з цими спілками про заробітні платні та інші умовини праці — тоді виглядало це в очах консервативних елементів американського суспільства як „нечувана рузвелтівська революція" в користь робітництва. Тепер, німецький канцлер Аденауер, провідник Християнсько-Демократичної партії, яка була одним з головних промоторів у впровадженні законів про кодетермінацію, може похвалитись далеко більшою „революцією" в цьому напрямі.

Колективні переговори між підприємцями і професійними спілками про умовини праці в поодиноких підприємствах здавна були практиковані в Німеччині, подібно, як і в багатьох інших европейських країнах, і то добровільно, власне завдяки існуванню сильних професійних спілок, без жадного формально-правного примусу. Однак, такий стан речей не задовольняв німецьке робітництво, і воно далі боролось за здійснення повної „господарської демократії", в якій робітник був би не „продавцем робочої сили", а „повним і рівноправним партнером капіталу".

Ці мрії німецького робітника здійснились у великій мірі з введенням системи кодетермінації в народному господарстві Німеччини. Першим кроком у цьому напрямі був закон з 1951 р., який ввів цю систему в двох головних галузях німецького господарства, а саме в залізо-сталевій та вугільній промисловості.

Згідно з цим законом, ради директорів сталевих і вугільних корпорацій (акційних спілок), які колись вибирались виключно акціонерами, тобто власниками підприємств, мають тепер такий склад: акціонери вибирають тільки половину директорів, а другу половину вибирають робітники, після чого ці дві групи директорів вибирають одного додаткового директора, який є невтральним арбітром у випадках, коли голоси обох груп поділяються порівному. Крім цього, один з трьох виконних директорів, а саме директор, який завідує персональними справами підприємства, (арбайтедіректор), є також репрезентантом робітництва.

Закон з 1952 р. поширив систему кодетермінації на всі інші галузі німецького народного господарства, але покищо в обмеженій формі, бо в цих родах підприємств представники робітників мають тільки ⅓ голосів у радах директорів. Але організоване німецьке робітництво сподівається, що йому вдасться згодом осягнути повну кодетермінацію і в цій ділянці.

Ось це і є суть кодетермінації — суспільно-економічного устрою, який ставить відносини між власниками засобів виробництва, як працедавцями, і їхніми робітниками в зовсім нову площину. Сьогодні німецькі робітники переговорюють колективно — через професійні спілки т. зв. робітничі ради — про заробітні платні та інші умовини праці з директорами підприємств, частина яких є їхніми ставленцями. Ба що більше, директори, вибирані робітниками, співвирішують на рівних правах усі інші справи, зв'язані з адміністрацією підприємств. Вони співвирішують про якість та кількість продукції, засоби фінансування, політику цін, розподіл чистого зиску тощо — одним словом, вони мають голос у вирішуванні всіх тих справ, які давніше належали виключно до прероґатив власників підприємств, чи то до вибираних ними та репрезентуючих їх директорів.

Противники кодетермінації таврують її як соціялізм, що, очевидно, не відповідає суті справи. Кодетермінація зовсім не порушує приватної власности та права на дивіденди від капіталових інвестицій власників підприємств, а тільки дає робітникам змогу бути рівнорядним партнером капіталу та співвирішувати всі справи в підприємствах.

Фактично, за кодетермінацію були в першу чергу католицькі та протестантські церковні кола, як також Християнсько - Демократична партія, які рішуче відкидають соціялізм. Зате деякі радикальні соціялісти зовсім не захоплюються кодетермінацією, яка нівечить їхні надії на радикальніші зміни в економічному устрої Німеччини.

КОМІСІЯ ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ ІНФЛЯЦІЇ

Вашинґтон — 23-го січня президент Айзенгавер найменував окрему комісію з членів свого кабінету, яка має вести боротьбу проти інфляції доляра. Ця комісія називається офіційно Кабінетною Комісією для Справи Цін і Коштів, і її половною ціллю буде дбати про те, щоб не було інфляційних практик в аґенціях федерального уряду. На чолі цієї комісії стоїть д-р Реймонд Дж. Солнієр, а її членами мають бути представники департаментів рільництва, оборони, пошти, внутрішніх справ та торгівлі, а також делеґати бюджет. бюра, комісії атом. енерґії та інших урядових аґенцій. Президент заявив, що конечним є, щоб урядові аґенції нічим не причинялися до зросту інфляції. „Мусимо запевнити всіх, казав Президент, що ми зовсім не причиняємось до того, щоб обезцінювати валюту діями наших урядових аґенцій".

Микола Андрусяк

НОВА ПРАЦЯ ПРО ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКУ ДЕРЖАВУ

(1)

Павло Грицак: ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА, Наукове Товариство ім. Шевченка, Бібліотека Українознавства ч. 5. Видано Наук. Товариством ім. Шевченка в ЗДА і видавництвом „Обнова", Ню Йорк — 1958, 8°, 176 стор. + світлина автора + карта Галицько-Волинської Держави.

Те, що Мих. Грушевський у своїй „Історії України-Руси" розглянув історію Галицько-Волинської держави тільки як частину історії України, а не як „часову й фактову цілість", і поява російських „Нарисів з історії Галицько-Волинської Руси" совєтського історика В. Пашуто в 1950 р. спонукали померлого 2 квітня 1958 р. молодого українського історика Павла Грицака написати монографічний огляд історії Галичини й Волині до половини XIV ст. При написанні своєї праці автор частинно досліджував сам історичні джерела, частинно спирався на дослідах інших істориків.

У „Передмові", молодий історик висловив свій жаль з приводу того, що галицькі історики-вихованці Грушевського перед першою світовою війною не займалися дослідами своєї реґіональної історії княжої доби; вважаючи, „що про нас, про нашу історію пишуть інші", і „після появи капітальних праць Грушевського ініціятива в східньо-европейській історіографії — про це не може бути сумніву — перейшла в російські руки, а вбога українська медієвістика живе головно пережовуванням Грушевського" (с. 5-6), автор дещо переборщив, бо справді нечисленні причинки до історії українського середньовіччя не є „пережовуванням Грушевського", тільки подекуди доповнюють його монументальну працю. Поборюючи „общерусскую" концепцію в Пашуто, Грицак наприкінці своїх думок про його працю пише: „Але й сам Пашуто мусів признати, що „в цілому ізоляція від інших руських земель була найважливішою причиною зростаючого ослаблення Галицько-Волинської Руси" (с. 7). Очевидно, що така думка Пашуто цілком з його підходом до історії Галичини й Волині в XII ст. гармонізується, тільки сумнівною може бути їхня „ізоляція", що може відповідати Грицаковій „часовій і фактовій цілості".

У державі антів IV-VI ст. добачає Грицак (с. 11) „своєрідного попередника Галицько-Волинської держави", тоді як літописний переказ про Кия у зіставленні з візантійськими джерелами й топономастикою на українському Подніпров'ї (Київ, Переяслав) та на долішньому Подунав'ї (Києвець, Переяславець) виказує, що предки київських полян були творцями держави антів, яких предків називав ґотський історик Йоркан в половині VI ст. „споли" („спори" в описі антів і слов'ян Прокопія, правного дорадника Велізарія, визначного полководця візантійського цісаря Юстиніяна, 527-65). Саме держава Святослава Ігоревича Завойовника могла мати свій першовзір в антській державі; його вподоба жити в Переяславці на південь від Дунаю нагадувала літописне оповідання про Кия, що, як вертався від візантійського цісаря з Царгороду, полюбив місце над Дунаєм, побудував Києвець і хотів залишитись там із своїм родом, та не дали йому сусідні мешканці. Справжньою причиною зміни поселення антів був наїзд кочовиків аварів (обрів) на Україну; вони вбили антського вождя Мезамира, який пішов переговорювати з ними в справі миру, але згодом у 578 р. саме антський володар слов'ян над долішнім Дунаєм і Прутом Добрута відплатився тим самим аварам, не піддавшись їх каганові і вбивши його послів; відтак у 580 і 602 рр. слов'яни-анти в союзі з Візантією успішно воювали з аварами.

Приймаючи поселення волинян над середнім Бугом і дреговичів на Поліссі (с. 13-14), Грицак хибно вважав, що розмежування між Волинню та Поліссям у давнину було те саме, що й в пізніших часах, коли написав, що щойно „коло половини 12 століття Берестя перейшло до Волині" (с. 49). В дійсності воно було від зарання історії городом волинян, а до Полісся перейшло вперше за литовсько-польської доби, коли стало осередком поліського воєвідства. Дещо плутанини вчинили Грицакові великі київські князі із смоленських Мономаховичів між зударом татарів з українськими князями в 1223 р. та їх походом на Україну в 1240 р.: Володимир IV Рюрикович (1223-34 і вдруге 1236) та брати Ізяслав IV (1235) і Ростислав III (1239) Мстиславичі (с. 77 і 85). Володимира означує автор як 3-го, яким у дійсності був ще в 1171р. Володимир, п'ятий з черги син великого київського князя Мстислава I Федора Мономаховича Великого (1125-32). Синів замученого татарами над Калкою великого київського князя св. Мстислава III Романовича (1212-23) вважав Грицак „чи не братами".

Зате Грицак справляє Грушевського, який приймав, що київським князем з ласки татарського хана Батия був у 1245 р. суздальський князь Ярослав Всеволодович; Грицак наводить переконливі джерела на те, що в Києві в тому часі сидів ставленець галицького князя Данила, Ярослав Інгварович, спершу луцький княжич, відтак перемильсько-межибозький князь (с. 94-5). Оповіщений польським істориком Ольґердом Гуркою опис Східньої Европи з 1308 р. якогось домініканина та звернення Грицаком уваги на еспанську географію з половини XIV ст. також виказують потребу доповнення дослідів Грушевського. Але Грицак приймає (с. 121-2) безкритично за правду видумку Володимира Мацяка, мовбито папа Боніфатій III коронував Юрія I Львовича на короля (с. 136); титул „король" на його печатці латинською мовою означає суверенного володаря; папа Інокентій IV називав Данила „королем Руси" і Василька „королем Володимирії" як суверенних володарів ще в 1247 р., а корону вислав першому як знак свого благословенства на війну проти татарів, бо зорганізувати помочі католицьких володарів папа не був у силі. Згадка в житії митр. Петра Ратенського про „честь і багатство Волинської землі" не може бути доказом, що Володимир, а не Львів був столицею Юрія I, бож область Рати належала до тогочасної Волині й тому згадується її, як землю, з якої походив згаданий митрополит (с. 137). „Створення митрополії саме в Галичі має очевидну вимову" (с. 138), що галицький Львів не перестав бути столицею в тому часі. Означення Визни над часі. Означення Визни над Нарвою на пограниччі Мазовша й Підляшшя „недалеко Городна" (с. 141) є неточне.

ІЛЛЯ МАКСИМОВИЧ ШУЛЬГА

19 грудня 1938 згинув на засланні в Казахстані мистець Ілля Максимович Шульга. В зв'язку з цим 20 грудня 1958 відбулася конференція Денверської Групи УВАН у ЗДА для вшанування 80-річчя з дня народження і 20-ліття з дня смерти цього видатного українського мистця-маляра. Програма врочистого засідання обіймала дві доповіді, висвітлення картин мистця, виставку деяких його творів та документів.

Першу доповідь виголосила Лідія В. Шульга, вдова пок. мистця. В ній подала документально оснований життєпис І. М. Шульги. Народ. він 20 липня 1878 в с. Кропивній, Золотоноського пов., на Полтавщині, в селянсько-козацькій родині. Від 11-ти рр. почав вже рисувати, від 12-ти рр. кінчив земську народню школу і подався до живописної майстерні Маленка в Києві. Звідтіля перейшов до Художньої Школи Мурашка.

Після закінчення цієї школи у 1899 виїхав до Москви, до школи „живописи, ваянія і зодчества", яку скінчив 1903 з відзначенням. У тому ж році вступив до Академії Мистецтв у Петербурзі, в майстерню І. Є. Рєпіна. У 1906 одружився. Закінчив Академію 1909 представивши дипломну працю „Козаки пішли", і одержав звання „вільного художника".

Деякий час працював більше для себе, а від 1910-го р. І. Шульга став викладати малювання в Учительському Інституті у Вінниці, на Поділлі. Роки 1910-1928 були найбільшим розквітом творчости І. Шульги. За той час він намалював найбільше образів. Від 1919 перебував в рідному селі Кропивній на Золотоноші, тут невпинно працював і малював. Від 1926 виконував різні приватні праці. Тоді ж був виданий портрет Т. Шевченка його пензля. У 1927 виставляв свої образи на виставках у Києві. У 1928 остаточно переїхав до Києва, де з труднощами влаштувався на працю в семилітню школу, бо до мистецьких шкіл йому не вдалося. Під час перебування в Києві довелося йому, як реалістові в мистецтві пережити різні прикрості від представників бойчукістів, панівного тоді в Києві „конструктивізму" в малярстві. Це його знеохотило і від 1929 він перестав малювати. Згодом відвідини могили Т. Шевченка, різні враження й поради інших малярів привернули І. Шульгу до попередньої праці в малярстві. Він виконав низку прекрасних картин. Але від 1934-36 рр. на його творчості почали негативно відбиватися урядові „соцзамовлення". У 1936 мав мистецьке відрядження в Молдавію, звідкіля привіз чимало гарних образів. У 1937 брав участь у київських мистецьких виставках („Квітуча Україна"). Того ж року, 3-го грудня, намалював свій останній етюд „Зима в лісі", тоді ж побував, разом з іншими, з мистецькими ціллями в Москві. 1938-ий рік почав з повною енергією і новими плянами в мистецтві, але 1-го березня був заарештований й засланий, а згодом прийшла звістка, що 19-го грудня 1938 І. Шульга помер в Петропавловську в Північно-Казахській Області.

І. Шульга був не тільки високовартісною людиною, видатним мистцем-малярем, але й свідомим українським патріотом, що брав уділ у відбудженні Української Самостійної Держави.

Друга доповідь — інж. Ю. Сластіона — була присвячена мистецтвознавчій аналізі творчости І. М. Шульги. У вступі доповідач згадав, що під час „Єжовщини" згинув, разом з іншими, артист-маляр, професор Київського Художнього Інституту — Ілля Шульга, майстер станкового малярства, автор численних високомистецьких праць: олійних, та акварельних, образів, рисунків, ілюстрацій, різної книжкової графіки та інших мистецьких творів.

Реєстр його праць, що були вдома після смерти мистця, налічує 564, а весь його доробок мав перевищувати тисячу творів. Більшість загинула в Україні, Росії та в Німеччині. Тепер в родині мистця, в ЗДА, переховується 75 олійних образів, майбутнє яких теж незабезпечене — отже слід їх описати, поділитися враженнями від них та дати характеристику їх і всієї мистецької творчости їх автора. Доповідач спробував зробити це на підставі особистих вражень, від кількох зустрічей з мистцем у Києві, оглядин його праць, що тут зберігаються та інформацій вдови — Лідії В. Шульги.

Високого росту, стрункий, з гарним типово козацьким обличчям, з орлиним носом і поглядом карих очей, що в них світилася внутрішня сила, а іноді смуток, суворий і, ніби замкнутий в собі, але людина доброго і чулого серця, — таким запам'ятався він доповідачеві й таким виглядає він на обох автопортретах.

З часів студій Шульги в Петербурзькій Академії Мистецтв зберігся майстерно виконаний портрет дружини (1906), який виявляє цілком закінченого майстра. Він написаний імпресіоністично. Можна думати, що перший період творчости Шульги був під знаком імпресіонізму. В дальших працях мистець теж не цурався імпресіоністичних засобів і часто до них повертався.

По закінченні Академії почався період бурхливої творчости Шульги в портретному малярстві, краєвидах та історичних картинах. Це був період найбільшого розцвіту творчих сил мистця. За той час він дав найкращі реалістичні праці. Він не кидав зовсім імпресіоністичних методів письма, але дещо відійшов від них, можливо, підо впливом рідного оточення, яке хотів передати повніше, реальніше.

В цей період написана одна з найцікавіших картин: „В'їзд полковника Джеджелія до Кропивної", з контрастною побудовою силюетів. Цікаві портрети родини та знайомих селян. З жанрових образів найкращий „Молодиці в хаті" (1918) трактований імпресіоністично. Дуже гарна картина „Водосвяття" (1914) зі строкатим натовпом. З краєвидів найкращі: „Церква у Вінниці", „Хата у Вінниці", „Перший сніг". З портретів — портрет Т. Шевченка та автопортрети.

З часу переїзду до Києва (1928) творчість Шульги завмирає, його не приймають на виставки та до Мистецького Інституту, вважаючи його мистецтво „застарілим.".

1934 р. партія й уряд зліквідували окремі мистецькі товариства. Був встановлений один леґальний обов'язуючий напрямок, т. зв. „соціялістичний реалізм". Це дало Шульзі можливість, як реалістові, повернутися до мистецтва. Але дальші праці його, зокрема на урядові замовлення, показують вимушений відворот мистця від свого стилю. Він був змушений працювати за вимогами „соцреалізму" („Діди", „Андрущуки", „Молдаванки", „Свято молоді").

В працях зроблених вдома за той час, мистець вільно виявляв свої задуми і вони роблять більш безпосереднє та цікаве враження („Діти на перелазі", автопортрет в чорному, „Дніпро біля Києва", особливо ж „Зима в лісі"). Остання картина виконана за 2½ місяці до арешту. В ній знову повернувся до своїх улюблених ліричних мотивів. В цій „лебединій пісні" мистець відкинув нав'язані йому пута і знов пригадав себе таким, як був 25 років перед тим в часи розквіту своєї творчости.

Шульга був українським національним мистцем, реалістом, монументалістом, майстром станкового малярства. Монументальність його праць полягала в їх ідейності, поважності, солідності, чіткості, композиції, логічності контрастової побудови, зрозумілості й доступності для глядача.

Доповідь інж. Ю. Сластіона була супроводжена висвітленям вищезгаданих картин І. Шульги, заходами Петра Олексієнка, що були ним перед тим кольорово сфотографовані. Окрім того в зв'язку з доповідями влаштовано заходами родини покійного мистця виставку деяких його картин в оригіналах, світлин та документів І. М. Шульги.

Виголошені доповіді, сфотографовані образи, враз з частковим „Реєстром" праць мистця, стануть джерельним матеріялом для зладження в майбутньому монографії про І. М. Шульгу, його життя та його творчість . . . Н. Н.

СЬОМИЙ КОНҐРЕС УККА

(Продовження зі стор. 2)

раїни і затаврувати її колоніяльний характер. У час, коли Москва намагається виступати перед світом в ролі миротворця і прихильника свободи колоніяльних народів, коли тут і там чути голоси про те, що Москві можна довіряти, 7-ий конґрес американських українців повинен ще раз пригадати світові нищівний баланс політики Москви в Україні та серед інших народів совєтської імперії, і перестерегти вільні народи проти нового широко запляновàного обману Москви.

Водночас конґрес повинен піднести рішучий голос в обороні природного права українського народу на справжню державну незалежність і вимагати від вільних народів моральної й політичної допомоги для визвольної боротьби України. Конґрес повинен засудити всякі західні капітулянтські концепції у відношенні до московського большевизму та імперіялізму, що присуджують Україну і інші неросійські народи Сходу Европи і підсовєтської Азії бути невідлучними теренами російської колоніяльної експансії. Засудити такі концепції треба й тому, що Москва використовує їх для того, щоб переконувати поневолені народи у безвиглядності їхньої визвольної боротьби.

Не треба перецінювати значення таких заяв американських українців, але недобре було б також їх недоцінювати. Коли такі заяви будуть складані на конґресі у Вашинґтоні, коли їх робитимуть також запрошені на конґрес видатні американські політичні й громадські діячі, Москва не зможе замовчати їх перед українським народом, і мусітиме з ними рахуватися. Не забуваймо, що масовими святкуваннями сорокових роковин утворення Української Народної Республіки українська еміґрація змусила Москву оборонятися проти видвигнених тоді на її адресу закидів. Вона змусила навіть видатних діячів української культури переконувати світ, що українському народові живеться добре під московською опікою, а статті цій справі присвятили не тільки совєтська преса, видавана в Україні, але також „Правда" і „Известия". Немає сумніву, що таким чином згадані акції української еміґрації в обороні прав українського народу стали прямою допомогою для нього, як допомогою для кожного в'язня є, коли ті, що на волі, говорять про його страждання і вимагають його звільнення.

Таким чином виразні деклярації в обороні історичних принципів самостійности та соборности України і засудження колоніяльної політики Москви — це перше і найважливіше завдання 7-го конґресу.

При цьому такі деклярації повинні бути зроблені в атмосфері повної дійової єдности. Ми не можемо забувати, що в своїй боротьбі проти української еміґрації Москва часто використовує дрібні справи, щоб поділити українську еміґрацію і тоді представляти її як розбиті та поділені групи. На розбиття серед українців рахують і інші вороги українського народу. Правда, якщо йде про українську спільноту в ЗДА — саме існування УККА є запереченням такої ворожої пропаґанди. Це повинен підвердити і сам конґрес. Тому в обличчі сучасного становища в Україні і завдань, які має наша спільнота в цій країні, маніфестація єдности в принципових питаннях української визвольної політики і в справах допомоги українському народові у його боротьбі — це друге завдання 7-го конґресу.

Звичайно, завдання конґресу на цьому не закінчуються. Його обов'язком буде також намітити цілий ряд політичних акцій і заходів для виконання керівними органами УККА в наступній каденції. Про це в черговій статті.

● **Джан Ранд із Брукліну, Н. Й.**, 23-го січня, відзначаючи 100-річні оковини з дня свого народження, сказала в своїй промові словами казкової старої гуски: „Це вже не я!" У 1881 році вона одною з перших жінок закінчила каледж.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Відзначено 15-ту річницю організації 1-ої УД УНА

14-го грудня м. р. Станиця Братства 1-ої Української Дивізії УНА улаштувала імпозантний беннет для відмічення 15-ої річниці створення 1-ої Української Дивізії УНА.

Коло 200 гостей, представників братніх комбатантських організацій та громадсько-політичних, пережили справді гарний вечір із доцільно продуманою програмою в вояцькій атмосфері. Управа Станиці мала нагоду ствердити відрадний факт загальної прихильности української громади до наймолодших комбатантів, які в свою чергу майже на усіх відтинках нашого життя в діяспорі приймають активну участь і тим ефектовно збагачують діяльність української еміґрації в усіх її позитивних виявах.

Беннет відкрив голова Станиці мґр. Олександер Луцький і вітав між присутніми отця д-ра С. Кнапа, пароха української католицької церкви в Дітройті-Схід, п. ген. Михайла Крата, голів УККА Дітройт і Гемтремку — д-ра Д. Квітковского і інж. В. Тустанівського, представників комбатантських організацій, УСС-ів, УПА і комбатантів-українців американської армії, присутніх б. дивізійників і представників громадсько-політичних організацій.

В офіційну програму бенкету входило вшанування мовчанкою поляглих вояків 1-ої УД УНА в боротьбі за волю України і надання почесного членства Станиці УСС-ів, яких дивізійники уважають за своїх безпосередніх попередників в боротьбі за Україну. Отець д-р С. Кнап провів спільну молитву і вітав Станицю з нагоди ювілею 15-ліття створення 1 УД УНА.

Другою товариською частиною проводив в характері товстмайстера д-р Степан Горак. Багатий буфет, вояцькі пісні і відчитання п. В. Барничем листа від Гриця Зазулі, — все це створювало небуденну атмосферу. Звичайно і „Селепко-Лавочка" прийшов до слова, бо, все що дивізійне, мусить мати „перекуску" від „селепка".

На закінчення бенкету виступила з мистецькою програмою відома челістка п. Зоя Полевська в супроводі проф. д-ра Миколи Полевського. Виступ цей викликав захоплення усіх присутніх. Товариська гутірка затягалася в симпатичному товаристві до пізнього вечора. Успішною новістю в бенкеті було обмеження промовців завдяки уведенню пропам'ятної Книги Станиці, куди вписано усі привіти і присутніх гостей. Виступи дітей б. дивізійників Віри Тришневської і Олени Кужинської викликали признання.

Промовцем вечора був д-р Степан Горак, який подав аналізу подій, які довели до створення 1-ої УД УНА, та пригадав, що бажанням усіх дивізійників є допомога Україні. С. Г.

Студенти вже можуть старатися про позички і стипендії

Вашингтон. — Згідно з законом із 1958 року, так званим Дефенс Едукейшен Актом, студенти каледжів та університетів можуть вносити прохання про федеральні позички на студії та про стипендії на поглиблення студій і їх доповнення, якщо вони вже закінчили якусь академічну школу. Прохання вносити треба до реєстраційного відділу в школі. Річно можуть дістати 1,000 долярів позички, а під час всіх студій — 5,000 долярів. Позичка є безпроцентова, але після закінчення студій відсотки виносять 3%. Позичку треба сплатити впродовж 10-ох років після закінчення студій. Гроші на позички дає в 90 відсотках уряд ЗДА, а в 10% сама школа. — Студенти, які закінчили вже якусь високу академічну школу, можуть дістати стипендію: в першому році — $2,000, в другому — $2,200 і в третьому — $2,400, та ще 400 дол. річно на кожного члена родини, якщо вони жонаті. І так жонатий студент з двома дітьми і жінкою може дістати впродовж трьох років 10,200 дол. стипендій, за які він має студіювати, щоб стати професором каледжу або університету та здобувати наукові ступені.

✝

З глибоким смутком повідомляємо, що з Волі Всевишнього, відійшов від нас навіки дня 23-го січня 1959 р.

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО, БРАТ, ЗЯТЬ і СТРИЙКО,

д-р Омелян ПАЦЛАВСЬКИЙ

кол. суддя Окружного Суду в Станиславові, учасник Визвольних Змагань, як старшина УГА і в державному суді уряду УНР, член багатьох громадських Організацій на рідних землях, б. довголітній в'язень совєтських тюрем і сибірських концтаборів.

Тлінні Останки Покійного спочивають в похоронному заведенні П. Яреми — 129 Іст 7 вул. в Ню Йорку, де відбудеться **ПАНАХИДА** в понеділок, 26-го січня 1959 р., в год. 8:00 веч.

ПОХОРОННИЙ ОБРЯД відбудеться у вівторок, 27-го січня 1959 р., в год. 9:15 ранку, з пох. заведення П. Яреми і церкви св. Юра в Ню Йорку, на Saint Charles Cemetery, Farmingdale, L. I.

В глибокому горі:

Зеновія ПАЦЛАВСЬКА — дружина
Ярема, Нестор, Любомир, Орест — сини
д-р Віктор ПАЦЛАВСЬКИЙ — брат
Михайлина ПОСАЦЬКА — теща
мґр. Мирослав і Катерина СТРИПСЬКІ

ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що з нагоди 65-річчя „Свободи" надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на її фонд та на фонд її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 16.

С. Ваціяк, Шикаґо	$ 15.00	М. Пилипчак, Джерзі Ситі	1.00
Н. Ляхович, Бруклин	5.00	І. Пригар, Міннеаполіс	1.00
О. Яхторович, Шикаґо	5.00	О. Матула, Филаделфія	1.00
П. Гарник, Чарлстон	5.00	Р. Флюнт, Филаделфія	1.00
В. Хміль, С. Плейнфілд	4.00	о. І. Ткачук, Ню Йорк	1.00
Г. Ткачук, Шикаґо	4.00	І. Стерпак, Лудлов	1.00
А. Гринерич, Шикаґо	4.00	Ф. Семка, Ст. Пол	1.00
П. Гайва, Міннеаполіс	4.00	І. Репік, Рачестер	1.00
М. Шах, Гілсайд	4.00	М. Баланчук, Шикаґо	1.00
Б. Стефанович, Нюарк	3.00	Н. Аркас, Сі Кліф	1.00
Д-р В. Біленький, Барров	3.00	І. Бойчук, Ірвінґтон	1.00
Ю. Манастирський, Аліквіпа	2.00	М. Анастазієвський, Ст. Пол	1.00
І. Макр, Спрінґс	2.00	Д. Хоптяк, Рачестер	1.00
І. Паславський, Фила.	2.00	М. Костик, Клівленд	1.00
В. Луців, Филаделфія	2.00	Н. Корецький, Кемпбел	1.00
М. Федорович, Питсбурґ	2.00	М. Стадник, І. Шикаґо	1.00
Т. Ільницький, Амблер	2.00	Ф. Савечка, Гартфорд	1.00
А. Проскурня, Нюарк	2.00	В. Паланик, Шикаґо	1.00
К. Царук, Перріспані	2.00	Л. Копильчак, Пратсбурґ	1.00
Ю. Мушинський, Шикаґо	2.00	О. Москалевич, Шикаґо	1.00
О. Бережницький, Боффало	2.00	В. Лагодюк, Н. Шикаґо	1.00
І. Шлос, Бруклин	2.00	В. Ґелетканич, Аллентавн	1.00
І. Меронек, Баррен	2.00	Д. Онищак, Бріджпот	1.00
Г. Кішель, Клівленд	2.00	А. Черник, Шикаґо	1.00
М. Шипума, Асторія	2.00	П. Пазук, Честер	1.00
о. А. Станґрий, Лорейн	2.00	В. Дорох, Нюарк	1.00
К. Степовий, Нюарк	2.00	М. Донський, Шикаґо	1.00
Ю. Дедлюк, Бурбанк	2.00	Д-р О. Андрушків, Нюарк	1.00
С. Данилевич, Річмонд Гіл	2.00	С. Ватилик, Шикаґо	1.00
П. Дворянин, Маямі	2.00	Ю. Ващук, Джерзі Ситі	1.00
Е. Дацишин, Бедфорд	2.00	В. Кривлюк, Филаделфія	1.00
К. Шичук, Вест Нютон	2.00	І. Кахникевич, Филаделфія	1.00
І. Кулинич, Балтімор	2.00	І. Кунка, Бруклин	1.00
П. Кравець, Сиракюз	2.00	А. Кавшан, Атлантик Ситі	1.00
М. Хобоняк, Бренфорд	2.00	А. Камендончук, Честер	1.00
Д. Чорній, Дітройт	2.00	С. Коноба, Нюарк	1.00
Ю. Лукечик, Олвейн	2.00	В. Качор, Филаделфія	1.00
М. Прокоп, Ню Йорк	2.00	О. Казанівський, Шикаґо	1.00
А. Зарицький, Ніксон	2.00	Ю. Луканцук, Петерсон	1.00
А. Войтихівський, Клівленд	2.00	А. Бошко, Шикаґо	1.00
Г. Замойський, Мілвіл	2.00	А. Беллодід, Шикаґо	1.00
Д-р Р. Сосенко, Джоліет	2.00	М. Пеленський, Шикаґо	1.00
Т. Головатий, Нюарк	2.00	Г. Піскер, Вествіл	1.00
Б. Федик, Елизабет	2.00	С. Клюс, Палметон	1.00
А. Грановський, Ст. Пол	2.00	А. Радомський, Нюарк	1.00
І. Коропецький, Джерзі С.	2.00	В. Бошко, Шикаґо	1.00
А. Сидор, Порт Джервіс	2.00	В. Сидорик, „	1.00
О. Войтків, Ню Йорк	2.00	Л. Гедьо „	1.00
В. Ястрембський, Шикаґо	2.00	М. Буряк, Юньйон	1.00
Г. Шаранєвич, Карнеґі	2.00	П. Ґубаль, Честер	1.00
І. Гайдукевич, Флінт	2.00	М. Палько, Филаделфія	1.00
Г. Ониськів, Дірборн	2.00	Р. Сіпятович, „	1.00
О. Бандас, Віллімантик	2.00	А. Слюсаренко, „	1.00
П. Бобрівник, Филаделфія	1.00	В. Зубик, „	1.00
Е. Мінчак, Честер	1.00	М. Зборовський, „	1.00
Л. Романяк, Филаделфія	1.00	М. Загурак, Елизабет	1.00
І. Стратичук, В. Гейвен	1.00	І. Вахута, Ню Йорк	1.00
Р. Кімцикевич, Шикаґо	1.00	Д. Романів, Бостон	1.00
І. Тарнавський, Пітсфілд	1.00	О. Шафранська, Бостон	1.00
Я. Стасула, Шикаґо	1.00	М. Самоіл, Кенілворт	1.00
Г. Філл, Дітройт	1.00	Г. Салюк, Джерзі Ситі	1.00
М. Росляк, Едмонтон	1.00	І. Сиґур, Ню Йорк	1.00
І. Бандера, Гартфорд	1.00	Разом	$ 215.00
І. Стриховський, Меррік	1.00	Раніше проголошено	$ 3,838.75
І. Ковалюк, Ню Йорк	1.00		
Г. Ганачівський, Шикаґо	1.00	Разом	$ 4,053.75

Західні альянти розглядають можливості переламання бльокади Берліну

Лондон. — Військові представники ЗДА, Англії і Франції розглядають різні можливості проголошення комуністами нової бльокади Берліну та способи, як ту бльокаду можна було б переламати — повідомляє преса. Східньо-німецький прем'єр Гротеволь кількакратно запевняв, що нема чого лякатися бльокади Берліну, коли б Совєти передали східньо-німецькому „суверенному" урядові контролю не тільки над цивільним, але й військовим рухом між західнім Берліном та західньою Німеччиною. Проте він поставив за передумову — визнання Східньої Німеччини західніми великодержавами та списання відповідної умови про вільний доступ до західнього Берліну. Тому ж, що західні держави не визнають східньо - німецької комуністичної „держави" і не мають ніякого бажання її визнати, то можливість бльокади Берліну стає реальна. За першої бльокади в 1949 році західні держави переламали її, створивши т. зв. летунський коридор. Тепер це було б трудніше, бо Совєти створили станції для заглушування радарних сигналів із західньо-берлінського летовища, а без таких сигналів не можливо керувати летами без риску для машин, що приземлються. Тому думають про танкову охорону для суходільних автоколон; проте це ділялось би на східньо - німецькій території з небезпекою, що комуністи зірвали б мости та ставили б застави. І німецькі комуністи і большевики погрожують, що спроба переламання евент. бльокади силою стрінулась би також із збройним спротивом, ото ж довелаб до війни.

Звіт Ділового Комітету для видання творів Леоніда Мосендза

Діловий Комітет розпочав свою працю 28-го вересня 1958 року.

10-го жовтня 1958 р. при співучасті Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Торонті влаштовано Вечір Л. Мосендза, на якому виступали: поет Є. Маланюк, письменник У. Самчук і п-ні Г. Янішевська. 2-го листопада 1958 р. за ініціятивою Комітету відслужено Панахиду в десяту річницю смерти Л. Мосендза, в українській православній церкві в Торонті, з участю катедрального хору і численного громадянства. 7-го грудня 1958 р. Комітет влаштував Вечір для здобуття фондів на видання роману „Останній Пророк". В програмі вечора артист Ю. Почечюк прочитав уривки з другої частини роману „Останній Пророк" і уривки з поеми „Волинський Рік". Відома челістка Христя Герич-Колесса виступила з речитативом Баха. Квартет „Верховина" доповнив мистецьку частину вечора. Між програмою розіграно на льотерії картину маляра М. Левицького, що її артист подарував на Видавничий Фонд.

Льотерія принесла	$ 63,50
Чистий дохід із вступів	253,49
Зложено готівкою	165,00
Разом з вечора	$481,99

Комітет розіслав 72 підписні збіркові списки по всіх більших українських осередках для переведення збірки на Видавничий Фонд і передплати на роман „Останній Пророк" який вже підготовляється до друку.

До цього часу на пожертви і передплати зложили:

По $50 — А. Шумовський; І. Янішевський; Е. Пастернак; І. Гуменюк; Т. Гуменюк; С. Геник-Березовський; від Українського Технічного Товариства, Відділ у Торонто і 50 дол. задеклярував п. К. Мулькевич. 25 дол. — І. Кіріченко. По $20 — З. Плітас; М. Селешко і Я. Спольський. 15 дол. — О. Брик. По $10 — п. Шиманський; Г. Гордієнко. По $5 — С.Бервицький; М. Сакалюк; М. Михалевич; Я. Винницька; В. Комісар; В. Григорак; А. Івахнюк; П. Пиріг; М. Савченко; П. Крип'якевич. 3 дол. — А. Котович. По $2 — І. Павлюк; П. Боровський і по 1 дол. — І. Паращенко та І. Трач.

Діловий Комітет щиро дякує всім, які своєю працею, пожертвами чи передплатами допомагають в осягнені наміченої мети видання творів Л. Мосендза і просять усіх, що такої можливости чи нагоди не мали, посилати свої датки чи передплату на адресу скарбника Комітету:

I. Humeniuk, 100 Old Colony, Willowdale, Ont., Canada

Дякуємо пресі за уміщувані комунікати і повідомлення.

Торонто, грудень 1958 р.

Арсен Шумовський — голова, **Євгенія Пастернак** — секретар.

Филаделфійська Громада . . .

(Закінчення зі стор. 1-шої)

місті. Місцева американська преса помістила новинки про цю подію, як теж і відповідні світлини.

Наступного дня теж чисельна делеґація українських організацій із Филаделфії під проводом д-ра Ґалана, як теж і делеґації із інших міст Пенсилвенії, а головно з Питсбурґу (д-р М. Майнош, М. Комічак, М. Дудкевич, Дарія Баґан і інші) з'явились в Білому Домі — в резиденції ґубернатора Пенсилвенії у столиці стейту в Гарісбурґу і її прийняв нововибраний ґубернатор стейту Дейвід Лоренс. Губернатор привітав українську делеґацію короткою промовою і відчитав урочисту проклямацію про встановлення Дня Української Незалежности у Пенсилвенії, що була підписана ним попереднього дня і урядово проголошена. Знову ж були численні представники преси і фоторепортери. Відчитання губернатором Лоренсом проклямації про Український День було зарекордовано З українською делеґацією був член стейтового уряду, а саме секретар фінансів п. Йосип Андрус.

В суботу відбулась Святочна Академія для відзначення роковин 22-го січня. Академія відбулась у великій залі Тавн Гол при численній участі громадянства. На Академію, яку влаштував місцевий Відділ УККА, запрошено спеціяльними привітальними листами всіх учасників Визвольних Змагань, які тепер живуть на терені Филаделфії. Святочну промову виголосив д-р Володимир Ґалан, який змалював в яскравих образах події з 1918 і 1919 років, вказуючи на творців і надхненників тих подій, в першу чергу на Михайла Грушевського і Симона Петлюру, як на тих подвижників української незалежницької державної ідеї, діяльність яких нове покоління повинно наслідувати і продовжувати. На Академію прибув гість із Вашингтону, секретар Кабінету Президента Айзенгавера Роберт К. Ґрей. Він виголосив промову, в якій з великим признанням говорив про українців-громадян ЗДА, як теж і з великим признанням висловлювався про боротьбу українського народу за свободу. Проклямації губернатора Пенсильвенії, як і мейора Филаделфії, а теж і привітання від сенатора Ската, великого приятеля українців, відчитав адвокат Тома Дармограй. У концертовій частині виступив мішаний хор „Кобзар" у прегарних національних строях, який під батутою д-ра А. Рудницького відспівав псалом Бортнянського „Воспойте", Людкевича „Молитву" з Шевченкового „Кавказу" і Стеценка „Розвивайся ой ти старий дубе" на слова Франка. Сольо виконувала Анна Матковська-Титла. Акомпаніювали Лідія Бульба і Роксоляна Огроднік. Співачка Анна Шерей при акомпаніяменті Зої Маркович виконала „Пісню про Симона Петлюру" композиції Івана Заяця, Федора Євсевського „Подайте вістоньку" на слова Олеся і „Наша пісне, дзвени" Володимира Гавриленка. Надія Филипів віддеклямувала поему Олеся „Яка краса — відродження країни". Відспіванням національного гимну всіми учасниками, закінчено це свято, що ним филаделфійська громада соборно, дружньо і величаво відзначила роковини 22-го Січня.

МекКон заповідає зміни в політиці Комісії Атомової Енерґії

Вашингтон. — Голова Комісії Атомової Енерґії Джан А. МекКон заявив на пресовій конференції, що уряд пропонує поробити великі зміни в очолюваній ним комісії, бо хоче в найближчому десятилітті мати дешеву атомову електричну енерґію. МекКон сказав, що вже надійшов той час, коли можна закинути працю над численними пробними реакторами, і сконцентрувати всю свою енерґію тільки на праці над кількома типами атомових електрівень. В ділянці військової зброї голова атомової комісії сказав, що треба і надалі переводити проби в цій ділянці, поки не буде певної контролі атомової продукції. ЗДА не можуть погодитися на припинення пробних атомових експльозій без належного договору про контролю атомових пробних експльозій, бо недавні досліди виявили, що важко є викривати ворожі атомові експльозії, якщо вони відбуваються під землею. ЗДА хотіли б до десятьох років мати дешеву атомову електрику, і тому треба здійснювати проєкти будови тільки таких реакторів, які зможуть найскорше довести до здійснення цієї цілі.

Мікоян дякує Америці за гостинність і скидає на неї знову вину за холодну війну

Москва. — Анастас Мікоян, вернувшись в минулу п'ятницю літаком з Копенгаги до Москви, відбув в суботу 24 ц. м. у приявності коло 300 совєтських і закордонних журналістів пресову конференцію, на якій відчитав свою заяву з прославлюванням американської гостинности, яку зазнав під час свого двотижневого перебування в ЗДА, та з поновленням закидів щодо холодної війни, веденої Америкою. Мікоян у своїх заввагах очевидячки старався протиставити „співіснувальні" тенденції, що їх він ніби зустрів у своїх розмовців з різних американських кіл, головно з-посеред фінансових лідерів, як теж людей з-посеред широкого американського громадянства, — рішучій поставі американських офіційних чинників. Все ж, Мікоян дякував також през. Айзенгаверові, віце-президентові Ніксонові і державному секретареві Доллесові за уважливість, з якою вони слухали його виводів. Він признав, що Доллес добре визнається в справах „соціялізму" та вважав, що це жарт збоку Доллеса, коли той назвав теперішню суспільно-економічну систему в СССР „державним капіталізмом". Мікоян заявив, що в своїх американських розмовах старався розвіяти фальшиву думку, наче б совєтська нота з 27 листопада мин. року про перетворення західнього Берліну у „вільне місто", було ультиматумом та висловив погляд, що коли б зійшлась міжнародна конференція у цій справі, то вона могла б продовжитись „на кілька днів або на кілька місяців" поза зазначений у тій ноті речинець. Мікоян знову нарікав, що ніби єдино-конструктивними внесками є ті, що їх раз-ураз представляє СССР та що західні альянти обмежуються тільки до відкидання совєтських „конструктивних" пропозицій, не представляючи власних. Найбільше уваги клав Мікоян на торговельні взаємини СССР із ЗДА, виявляючи очевидне невдоволення, що йому не вдалося осягнути в цій справі згоду від ЗДА на совєтські пропозиції.

Кошти прожитку в грудні зменшилися на 0.2 відсотка

Вашингтон. — Статистичне бюро департаменту праці повідомляє, що кошти прожитку в грудні минулого року зменшилися на 0.2 відсотка, а одночасно прибутки фабричних робітників збільшилися. Індекс цін на консумційні товари в грудні 1958 виносив 123.7 відсотка, це значить, що він був на 23.7 відсотка більший в порівнянні з цінами з років 1947-1949, і на 1.7 відсотка більший як в грудні 1957. Це зменшення індексу цін на консумційні товари сталося внаслідок подешевшання харчів, а також зменшення коштів транспорту та матеріялів до читання. Шеф статистичного бюра Г. Е. Райлі передбачає, що в січні 1959 року кошти прожитку не повинні б збільшитися, хоч можливе є деяке подорожчання харчів. Промисловий робітник із трьома членами родини в грудні пересічно заробляв 79,60 доляра, а самотній робітник 72.10 доляра на тиждень, це значить на 1.20 дол. більше як в листопаді 1958 і на 4.30 дол. більше як в грудні 1957. Внаслідок того купівельна сила фабричного робітника збільшилася від листопада до грудня 1958 на 1.5 відсотка, і була малощо менша від грудня 1956 року, коли вона була на рекордовому досі рівені.

ІЗ СПОРТОВОЇ ХРОНІКИ

У футбольних змаганнях, що відбулися в неділю дня 25 січня ц. р. УСК-Ню Йорк програв проти СК-Пассейк у відношенні 0:3. В наступну неділю нюйоркський УСК грає з Литовцями, які програли у змаганнях з СК-Бруклин 4:2. Інші висліди: УСК-резерва — СК-Пассейк-резерв. 1:1; УСК-Б — Гобокен-резерва 1:6. У змаганнях за чашу юньйорів УСК-„А" виграв з СК-Сеґура 4:1; УСК-„Б" зремісував з Лінденгорст 0:0. В Нюарку „Чорноморська Січ" виграла з Італійцями 1:0 і Січ-Елізабет ремісувала з СК-Патерсон 2:2.

У Филаделфії „Тризуб" переміг „Юрікс" 3:2.

Збори „Самопомочі" в Джерзі Сити

Джерзі Сити. — У суботу 24 січня відбулися тут звичайні загальні збори Т-ва „Самопоміч". Діяльність цього Т-ва розгорнулась головним чином у роботі кредитової кооперативи, що при цьому товаристві існує вже п'ять років. Саме ж товариство обмежило свою діяльність до переводження різних збірок на допомогу залишенцям в Европі та на потреби ЗУАДКомітету, на допомогу інвалідам тощо. Тепер „Самопоміч" разом із місцевим відділом Союзу Українок при підтримці багатьох інших установ в Джерзі Сити підготовляє імпрезу Просфори, дохід з якої в цілості призначений на допомогу залишенцям. На зборах, що тривали понад три години, обговорено багато актуальних проблем, що відносяться до пожвавлення й упорядкування громадського життя на терені міста. Збори вирішили м. ін., щоб новообрана управа порозумілася з місцевим відділом УККА (його оголює п. Антін Шаран) щодо розподілу збіркових лист, які напливають з різних наших централь та установ і до УККА та до інших товариств в місті, зокрема до „Самопомочі", щоб на будуче всі листи були розподілені поміж окремі товариства так, щоб, жадна листа не залишилась невикористана. Збори доручили також новообраній управі вислати свого делеґата на черговий Конґрес УККА, що має відбутися у Вашингтоні. До новообраної управи „Самопомочі" ввійшли видатні громадяни міста з п. Петром Постолюком, як головою.

С. М-к

Посмертні Згадки

КАТЕРИНА СИМЧАН — довголітня членкиня Відд. 112 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла, по довгій і тяжкій недузі, 21-го листопада 1958 року. Похорон відбувся 24-го листопада 1958 р., із церкви св. Петра і Павла на католицький цвин. св. Духа. Покійна полишила у великому смутку Родину, доньки Анну, Розі, Павліну, сина Йосифа, Михайла, внуків, 3 братів, Стипаник Антін, Іван і Григорій, та сестру Анну у краю. Похорон відбувся величаво, при участи Родини, Сестрицтва Відд. 112 та Приятелів. — В. Її П!

П. Різун

ВАСИЛЬ ҐОЙ, — член Українського Народного Дому, 316 Відд. УНСоюзу в Рочестері, помер 13-го січня 1959 р. Покійний народився 1891 р. в селі Вербилівцях, пов. Рогатин, Україна. До Т-ва вступив 1917 р. і був обов'язковим членом до кінця свого життя. Довший час хворував на недугу серця, а відійшовши у вічність, полишив у смутку дружину Агафію, сина Михайла і доньку Марію. Полишив також 3 братів і 2 сестри. Похорон відбувся 16 січня 1959 р. По відправленій Службі Божій за Покійного в церкві св. Йосафата, Тлінні Останки поховано на Holly Sepulchre цвинтарі. — Вічна Йому Пам'ять!

НИКОЛА ЩУР — довголітній член Т-ва „Зоря", Відд. 69 УНСоюзу в Ню Йорку, упокоївся в Бозі 3-го січня 1959 року, на 83-му році життя. Покійний полишив дружину Франку, 2 доньки, зятів і внуків. Походив із м. Бережани, Зах. Україна. Тлінні Останки поховано на цвинтарі св. Марії у Фльомінґ, Л. Айленд. — В. Й П!

Управа

В АМЕРИЦІ

● **Окремий Комітет,** призначений президентом Айзенгавером, ствердив, що в 1958 році згинуло в автомобільних катастрофах 37,000 осіб — на 1,500 менше, як в 1957 році. В 1957 році смертних випадків було на 1,100 менше, як в 1956 році, коли на шляхах ЗДА згинуло 39,600 осіб.

● **Демократичний сенатор** з Іллиной, Пол Даґлес, поновив свою кампанію за те, щоб китичку кукурудзи проголосити державним квітом ЗДА. Його підтримує республіканський сенатор з Айови Б. Гікенлупер, який також походить із „кукурудцяного стейту"

● **Билл Гейес** із Темпелу, Сінтон, Тексас, повчав усіх, як вишколити свою пам'ять так, щоб ніколи нічого не забувати. А пам'ять він має справді надзвичайну, бо потрапив запам'ятати прізвища 400 осіб після того, як йому їх представили на масовому зібранні. У своїй книжці, присвяченій проблемам пам'яті, Билл Гейес пише: „Ви ніколи не будете в клопоті, що забули чийсь день народження, якщо запізнаєтесь з моєю методою". Але 20-го січня Билл Гейес повідомив педаг. раду в раду в Сінтоні, що не може прибути з викладом у визначений за кілька тижнів перед тим день, бо . . . забув, що саме на той день припадають роковини його вінчання.

● **Цієї зими** президент Айзенгавер, як і в попередніх роках, виїде на короткий відпочинок до Томасвіллу в Джорджії, де полюватиме на перепелів та гратиме в ґольфа, якщо буде гарна погода. В попередніх роках Президент був у Томасвіллі гостем бувшого секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі. Секретар Білого Дому Гаґерті не подав, коли саме Айзенгавер виїде на відпочинок.

● **Ілейн Браси** із Гарлоку, Мериленд, заїхала автом у рів, при чому машина її перевернулась і так її притиснула, що вона не могла порухнутися. Її 3-річний синок Марк виліз із авта і цілу милю пройшов пішки до найближчого дому, звідки зателефонували по амбулянс. Ілейн Браси витягнули з авта неушкодженою.

У СВІТІ

● **Чоловік королеви Єлисавети II,** князь Единбурзький, виїхав у 3½-місячну подорож до Індії, Пакістану і британських посілостей у південній Азії на Тихому океані. На летовище в Лондоні відпровадила його королева Єлисавета з маленькою донечкою Анною і її сестра Марґарита. Після повороту князя Единбурзького до Англії, королева виїде в його товаристві до Канади, де будуть від 18 червня до 1 серпня, роз'їжджаючи тут по країні поїздами, автами, кораблями й літаками. Королівська пара буде також на церемонії відкриття водного шляху між озером св. Лаврентія і Великими озерами.

● **У Варшаві** ведеться судовий процес проти пралата Маріяна Пірожинського, редактора римо - католицького двотижневика „Гомо Деі" („Божа людина"), оскарженого разом із 16-ма іншими у купуванні на чорному ринку паперу для свого видавництва і в перекуплюванні для цієї цілі державних службовців. Оскаржений духовник признав, що порушив комуністичну пресову цензуру, але заявив, що це був його обов'язок Щодо інших закидів, то він заперечив, що це є злочини, і заявив, що коли вийде на волю, то продовжувадиме свою діяльність.

● **Китайська націоналістична розвідка твердить,** що на материку навпроти острова Квімой, встановлено 12-цалеві гармати, найбільші, які тепер існують. Їхнім відповідником могли б бути 11-цалеві американські гармати, здібні вистрілювати атомові стрільна, але на Формозі таких гармат немає. Найсильнішими гарматами, якими диспонують оборонці Квімою, є американські 8-цалеві гавбиці. Китайські націоналісти побоюються, що комуністи 12-цалевими гарматами зможуть понищити всі фортифікації на Квімої.

● **Новий націоналістично-диктаторський уряд Сіяму** заборонив продаж комуністичних товарів і перервав торговельні взаємини з комуністичним Китаєм. Сіямські купці спроваджували щомісячно з червоного Китаю товарів на мільйон долярів і мають їх запасів на 4 роки. Сіямський уряд вирішив рішуче поборювати пачкарство і підривну діяльність комуністів.

● **Польський письменник Марек Гласко,** який у жовтні минулого року втік до західнього Берліну, заявив, що за кілька тижнів вернеться до Польщі. Тим часом він відлетів з Берліну на відвідини приятелів в Ізраїлі. У розмові з журналістами Марек Гласко був сильно схвильований і заявив: „Усе це дуже скомплікована справа".

ТАРЗАН, ч. 4197. Добрі і злі вісті.

Тимчасом в селі тубільців Тарзан потішав ватажка. — Численні слони згинули, але ж згинув також і ваш білий ворог.

— Добре, — сказав Векубі, — тепер мій нарід зможе прожити в спокою . . .

Але нагло пригнався до них Нему з оповіданням про терор . . . терор чортівського слона!